

W
NUMERZE:

Zabawa 1
z ortografią

2
Czy zakup tele-
wizora to taka
prosta sprawa i
czy obrazy 3D
mają wpływ na
nasze zdrowie?

4
Co można wy-
czytać z oczu
ucznia...?

7
Czytanie
nie musi być
problemem

6
Rola bibliotera-
pii w rozwiązy-
waniu proble-
mów emocjo-
nalnych dzieci

8
Muchy,
chrząszcze
i motyle

10
Uczeń dyslek-
tyczny w klasie

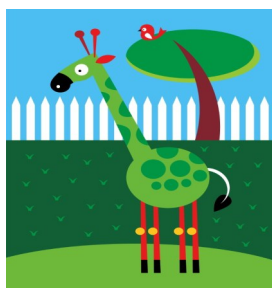
DYS...KROPEK

JEDNODNIÓWKA WŁOCŁAWSKIEGO ODDZIAŁU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA DYSLEKSJI

2012

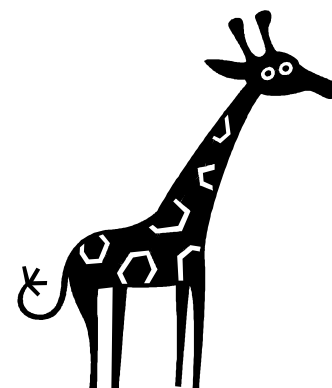
ZABAWA Z ORTOGRAFIĄ ŻYRAFA

Żyje żyrafa w Afryce i marzy,
że na swą smukłą szyję,
sznur koralu różowych nałoży.
A może szalik zawiąże duży,
by wyglądać szykownie w podróży?
Wyjeżdża żyrafa pojutrze,
a że upał, nie ma mowy,
o najnowszym futrze.

Narzeczoney żyrafy wyrzeka.
Och, najdroższa, jakże
trudna podróż Cię czeka.
Twe bagaże, przesiadek bez liku
I przeciągi...
bo jak zmieścić szyję żyrafy
w tak niskim wagoniku?

Już wiem!
Zażalenie w Kairze przedłożę,
że o przejazdu żyrafy,
nie dbacie panowie kolejarze.

autor:

Jolanta Adameczyk

logopeda w Poradni Psychologiczno-
Pedagogicznej we Włocławku

Porządki

Splukać z płótna plamy tłuste,
zetrzeć z półek pył i kurz,
blask przywrócić jarzeniówce
i odkurzyć każdy kąt.

Zaprzyjaźnić się z trzepaczką
i odkurzacz w rękę wziąć,
zmywać, ścierać i przecie-
rać...

Zniknął kurz! Porządku
wróć!

autor:

Jolanta Adamczyk
logopeda w Poradni
Psychologiczno-
Pedagogicznej

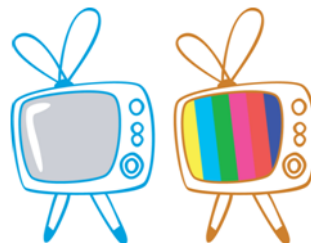
Czy zakup telewizora to taka prosta sprawa i czy obrazy 3D mają wpływ na nasze zdrowie?

Od kilku tygodni moi znajomi „noszą się” z zamiarem kupna nowego telewizora. Miałby on być nowoczesny, ładny, przystosowany do nowej telewizji cyfrowej, no i oczywiście bezpieczny. Bezpieczeństwo jest tym bardziej ważne, że będą z niego korzystać także dzieci. Rozpoczęły się wycieczki po sklepach, rozmowy ze znajomymi, „szperanie” w Internecie. Okazało się, że nie jest to takie proste, jak początkowo się wydawało. Sprzedawcy w różnych sklepach częste podawali zupełnie sprzeczne informacje. A ty biedny człowieku musisz wybrać. Kiedy w końcu zdecydowali się na określoną markę, pojawiła się pokusa - a może telewizor z 3D? Taki bajer bardzo cieszyłby dzieciaki, przecież uwielbiają filmy w kinie w wersji 3D.

Co oznacza 3 D?

„Obraz trójwymiarowy (3D) to mówiąc najprościej obraz z głębią, czyli z możliwością postrzegania przestrzennego. Umożliwia to dokładną lokalizację przedmiotów. Jeżeli nasz wzrok zarówno oka prawego jak i lewego jest prawidłowy, bądź prawidłowo skorygowany okularami, wówczas również widzimy przestrzennie, a więc w 3D. Jednak obraz przedstawiany jako zdjęcie bądź na ekranie jest dwuwymiarowy (2D), a ten wydaje się być płaski i nierzeczywisty. Od lat starano się nadać mu głębi. W tym celu starano się wyko-

rzystać zdolność wzroku ludzkiego do odbierania postrzegania otoczenia jako trójwymiarowe. By zrozumieć to całkowicie, należałoby poznać dokładnie anatomię gałki ocznej oraz sposobu widzenia oka. Wykorzystując tę wiedzę stwierdzono, że trójwymiarowe obrazy 3D to sprytne oszustwo wymierzone w nasz mózg. Producenci filmowi wykorzystują fakt, że nasze lewe i prawe oko widzi dany przedmiot pod różnymi kątami. Nasz mózg łączy oba te obrazy w całość, tworząc przestrzenną wizualizację. Kino 3D przesyła do lewego oka obraz inny niż ten przesyłany do prawego. Pozornie nie są to duże różnice - wystarczy, że konkretne obiekty zostaną przesunięte względem siebie - zostaną pokazane pod innym kątem.

Idąc do kina możemy wybierać z pełnej palety filmów nagranych w trójwymiarze. Format ten trafia także pod strzechy, gdzie coraz częściej znajdują się telewizory przystosowane do oglądania tego typu produkcji. Nie pozostaje to bez wpływu na nasze zdrowie, a w szczególności na wzrok. Póki filmy 3D oglądaliśmy sporadycznie, nie stanowiło to problemu. Kiedy jednak zaczynamy to robić na co dzień w domu, sprawy mogą przybrać innego obrotu.

Według Samsunga, trójwymiarowe kino zagraża zdrowiu kobiet w ciąży, osobom starszym, dzieciom, a nawet ludziom będącym pod wpływem alkoholu.

Trójwymiarowy obraz nadwyręża oczy

Wzrok i mózg ludzki są naturalnie przystosowane do postrzegania głębi. **Problem tkwi w tym, że w projekcjach 3D nie patrzymy na rzeczy trójwymiarowe, ale na dwa różne obrazy dwuwymiarowe.** Jest to więc na dobrą sprawę tylko iluzja przestrzenności. Oczy pracują przy niej inaczej niż przy odbieraniu rzeczywistych głębi w obrazie.

- Trójwymiarowy obraz o wiele bardziej nadwyręża wzrok niż wpatrywanie się w tradycyjny odbiornik tv. Maksymalny czas, jaki można spędzić przy 3D bez uszczerbku dla oczu, to **godzina, półtorej** – mówi Maria Molska, optometrysta z kliniki okulistycznej Lexummedica.

Szczególnie ostrożne powinny być osoby z różnego typu wadami wzroku i zaburzeniami widzenia obuocznego. W ich przypadku brak odpowiednich okularów czy szkieł kontaktowych może powodować dyskomfort. Mdłości i zawroty lub bóle głowy, pojawiające się podczas oglądania filmu w 3D, to sygnał, że trzeba zasięgnąć porady optometrysty lub okulisty.

Okazało się, że nie poleca się filmów w 3 D małym dzieciom. **System nerwowy u najmłodszych jest w trakcie rozwoju i obraz 3D może spowodować nieodwracalne, szkodliwe skutki** – alarmują francuscy badacze. Im więcej czasu spędzonego przed konsolą czy telewizorem 3D, tym większe ryzyko. W rezultacie u **dzieci** występują nie tylko problemy w rozróżnieniu świata realnego i wirtualnego, ale także trudności z fiksacją wzroku na przedmiocie oraz bóle oczu i głowy. Dotyczy to w szczególności maluchów poniżej 6 roku życia. W tym okresie wzrok dziecka dopiero się kształtuje, a odbieranie dwóch różnych obrazów jednocześnie może źle wpłynąć na sprawność widzenia w przyszłości. W konsekwencji najmłodszy narażeni są na zezę lub tzw. niedowidzenia, czyli osłabienie widzenia w jednym oku – *wyjaśnia Maria Molska, optometrysta z kliniki okulistycznej Lexummedica.*

Dorośli także muszą być ostrożni i dbać o swój wzrok

Nadmierne korzystanie z dobrodziejstw przestrzennego obrazu może doprowadzić do zaburzeń percepcji, bólu gałek ocznych i głowy, mdłości, dezorientacji, a także zachwiania równowagi. Zatem, gdy już staniemy przy kasie kinowej lub usiądziemy wygodnie w fotelu przed telewizorem umożliwiającym oglądanie 3D i będziemy wybierać film, pozwólmy od czasu do czasu odpocząć naszym oczom i zdecydować się na jego tradycyjną, analogową wersję.”

Śledząc te wszystkie mądrości znajomi kupili wersję LED klasycznego telewizora dobrej marki, z nowoczesnym wizerunkiem. I wiecie co – są z niego bardzo zadowoleni, a dzieciaki co pewien czas wybiorą się do kina na **ciekawą (a nie każdy) film w wersji 3D.**

Opracowała na podstawie materiałów pochodzących z Internetu i nie tylko: (www.Film.wp.pl, www.poradynazdrowie.pl, www.rmffm.pl)

Joanna Dziedzic pedagog Szkoła Podstawowa nr 10 we Włocławku

Nadmierne korzystanie z dobrodziejstw przestrzennego obrazu może doprowadzić do zaburzeń percepcji, bólu gałek ocznych i głowy, mdłości, dezorientacji, a także zachwiania równowagi.

Co można wyczytać z oczu ucznia...?

W któreś sierpniowe popołudnie, gdy porządkowałam notatki, książki i czasopisma przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, wpadł mi w ręce interesujący artykuł pt. „Gdy uczeń patrzy w sufit”. To jeden z tych artykułów, które skłaniają do przemyśleń. Przeczytałam go „jednym” tchem, po czym w mojej głowie pojawiły się myśli takie „poważne” i takie trochę „z przymrużeniem oka” - „Ciekawe, czy **Żywoł Ucznia w Szkole** byłby łatwiejszy, gdyby nauczyciele przykładali wagę do „rozkodowywania” pewnych zachowań swoich uczniów? – pomyślałam. O co chodzi? Już wyjaśniam.

Wspomniany artykuł, napisany przez Katarzynę Hamer-Gutowską i Jakuba Gutowskiego, psychologów pracujących w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie dotyczy „roszefrowywania” krótkich, nieświadomych ruchów oczu, które są odzwierciedleniem przebiegu naszego procesu myślowego. Autorzy artykułu wyjaśniają, co rzeczywiście dzieje się w głowie naszego ucznia, gdy wykonuje on konkretne ruchy głowy i nieświadomie „przewraca oczami”, na przykład odpowiadając „przy tablicy”.

A więc, „gdy osoba praworęczna spogląda w górę i w lewo, najprawdopodobniej szuka wspomnień wzrokowych”. Może Jasiu wywołany do odpowiedzi i zapytany przez panią o datę bitwy pod Grunwaldem przypomina sobie wygląd konkretnej strony z podręcznika do historii albo na zadane pytanie o wzór kwasu siarkowego usiłuje przypomnieć sobie tabelę wzorów wisząca na ścianie tuż na jego plecami...?

„Natomiast gdy osoba praworęczna spogląda poziomo w lewo, prawdopodobnie poszukuje w umyśle wspomnień słuchowych. Może to być własny głos, powtarzający kilka dni wcześniej formułki lub definicje, zdania wypowiedziane przez lektora na kasecie do nauki języka, słowa nauczyciela z poprzedniej lekcji.

„Spoglądanie na ukos w dół i w lewo oznacza prowadzenie ze sobą dialogu wewnętrznego(...)”. Uczeń prowadzi go ze sobą samym, gdy na przykład nie rozumiał pytania zadanego przez nauczyciela i zamiast nauczyciela dopytać – zastanawia się: „Pani pyta tylko o głównych bohaterów lektury, czy mam wymienić wszystkich?”. Autorzy artykułu podają jeszcze inny przykład „wewnętrznej walki” ucznia, powiedzmy tego mniej przygotowanego do zajęć: „Przyznawać się nauczycielowi do braku wiedzy, czy też lepiej spróbować improwizować?”;

„Dla osób praworęcznych wspomnienia znajdziemy jeszcze w ruchach gałek ocznych na ukos w prawo i w dół. Spojrzenie w tę stronę ułatwia kontakt z pamięcią ruchu (np. przewracanie kartek podręcznika, gdy próbowaliśmy się uczyć), emocji i uczuć (np. co czuliśmy poprzednio wywołani do odpowiedzi), a także odczuć (np. wbijające się w pośladki krzesło, na którym siedzieliśmy, przyswajając informacje)”.

Autorzy artykułu piszą dalej, że „ruchy gałek ocznych pomagają też tworzyć wyobrażenia. Gdy spoglądamy do góry w prawo, najprawdopodobniej malujemy w wyobraźni jakiś obraz”. Pewnie wielu uczniów wyobraża sobie, jak pięknie wyglądałaby piątka z klasówki wpisywana przez nauczyciela do dziennika czerwonym kolorem. Przecież „taką” piątkę chciałby dostać każdy uczeń! „Z kolei przesunięcie gałek ocznych nieco niżej (wyobrażenia słuchowe) mogłoby pomóc wyobrazić sobie(...)” brawa mamy i taty na cześć tej piątki.

„Patrzenie przez osoby praworęczne na ukos w prawo oznacza wyobrażanie sobie obrazów, słów, całych sytuacji itp. Być może stąd wzięła się intuicyjna wiedza potoczna, że jeśli ktoś podczas rozmowy ucieka wzrokiem w bok, oznacza to, że kłamie.

Byłoby to zgodne z prawdą o tyle, że ruchy gałek ocznych w prawo do góry i w prawy bok ułatwiają kontaktowanie się z wyobraźnią, a nie ze wspomnieniami, oznaczają więc tworzenie czegoś nowego. Dlatego jeśli pytamy dziecko, gdzie było od 15.00 do 18.00 i widzimy taki właśnie ruch gałek ocznych, może to oznaczać, że usilnie próbuje wymyślić coś, co będzie dla nas chociaż trochę wiarygodne, a nie przypomnieć sobie, co wtedy robiło”. Autorzy artykułu przestrzegają jednak przed tym, aby nie wnioskować zbyt pochopnie o czymś kłamstwie na podstawie tylko tego jednego wskaźnika, bo przecież tak naprawdę nie wiemy, o czym myśli obserwowana przez nas osoba.

W artykule jego autorzy poruszają jeszcze inny przykład wiedzy potocznej. Otóż, bywają takie sytuacje, kiedy uczeń wywołany przez nauczyciela do odpowiedzi, po usłyszeniu pytania nieruchomieje i wpatruje się w belfra. Aż ciśnie się na usta pewne brzydkie powiedzenie, które niestety kiedyś w liceum usłyszał mój kolega wywołany do odpowiedzi na lekcji chemii. Potem na przerwie powiedział mi, że był przygotowany, ale po usłyszeniu słów: „Co się tak na mnie patrzysz, Jakubie, jak wół w namalowane wrota!” nie był w stanie nic powiedzieć. Chyba faktycznie jest tak, że czasem nauczyciel myśli sobie: „No tak, Jasiu znowu się nie nauczył!” albo „Jasiu patrzy tak na mnie, bo nawet mojego pytania nie zrozumiał!”. Psycholodzy wyjaśniają, że taka reakcja ucznia wcale nie musi oznaczać braku wiedzy, bo jeśli potrzebne w danym momencie informacje są już przywołane i uczeń nie musi ich szukać w pamięci, wtedy ruchy oczu są niepotrzebne. Na pewno warto zastanowić się, co oznacza milczenie ucznia w takiej sytuacji. Może Jaś akurat dziś się nauczył i umie, ale jest tak bardzo zestresowany, że trudno mu zwerbalizować własne myśli? Wykażmy empatię i zrozumienie, bo przecież uczeń wywołany na środek klasy do odpowiedzi może przeżywać mnóstwo nieprzyjemnych emocji.

Psychologia po raz kolejny daje nam odpowiedzi na nurtujące nas pytania, tym razem o to, co mogą oznaczać nieświadome ruchy gałek ocznych naszego rozmówcy. Podsumowując zatem - to, w którą stronę spogląda osoba, z którą rozmawiamy, szykując się do odpowiedzi, może uważnemu obserwatorowi wiele powiedzieć o tym, co dzieje się w umyśle naszego rozmówcy – czy daną informację przypomina sobie wzrokowo (...), a może słuchowo (...) albo próbuje coś szybko wymyślić, by wybrnąć z trudnej sytuacji (wyobrażenia słuchowe lub wzrokowe) lub też prowadzi ze sobą dialog wewnętrzny.

Może więc wszystkim nam: zarówno uczniom, rodzicom jak i nauczycielom byłoby łatwiej komunikować się ze sobą, gdybyśmy potrafili uważnie obserwować się nawzajem i gdybyśmy choć trochę wiedzieli, co dzieje się w głowie naszego rozmówcy...? Jestem przekonana, że tak.

Bibliografia: Psychologia w szkole, Nr 2, 2006.

Pedagog szkolny w Szkole Podstawowej nr 10 we Włocławku Patrycja Włoczevska

Czytanie nie musi być problemem

Miejska Biblioteka Publiczna we Włocławku jest jednostką pracującą na rzecz wszystkich mieszkańców miasta. Jej celem jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych, wspomaganie systemu edukacji i wychowania oraz upowszechnianie wiedzy i informacji na temat kultury i nauki. Użytkownikiem biblioteki może zostać każdy. Również dzieci, które nie są w stanie opanować techniki czytania i pisania w czasie oraz na poziomie wymaganym przez program szkolny. Choć ich rozwój umysłowy jest prawidłowy, są zdolne i inteligentne. Ich specyficzne trudności wynikają czasami z niewielkich, wybiórczych opóźnień rozwoju ruchowego lub emocjonalno-uczuciowego albo z zaburzeń procesów poznawczych, zwłaszcza w postrzeganiu wzrokowym czy słuchowym. W pracach naukowych dla określenia tego typu trudności używa się terminu **dysleksja**.

Wychodząc naprzeciw problemom dzieci dyslektycznych Miejska Biblioteka Publiczna im. Zdzisława Arentowicza we Włocławku prowadzi Filię Książki Mówionej, która mieści się przy ul. Warszawskiej 11/13 we Włocławku i pracuje od poniedziałku do piątku. W poniedziałek placówka czynna jest od godziny 10:00 do godziny 15:00, a w pozostałe dni od 10:00 do 16:00. W zbiorach Filii znajdują się pozycje z literatury pięknej i literatury popularnonaukowej.

Zadaniem biblioteki jest wprowadzenie młodych użytkowników stopniowo w cudowny świat książki i czytelnictwa, mądrze wspomagając terapię dysleksji poprzez współpracę z pedagogami oraz rodzicami, często zupełnie bezradnymi wobec tego zdumiewającego problemu. W zbiorach filii gromadzone są książki w formie mówionej. Część zbiorów to nagrania na kasetach magnetofonowych, kolejna część to płyty CD oraz w formacie Mp3. Kolejna część księgozbioru to pozycje nagrane w formacie „czytaka”. Do ich odtworzenia trzeba posiadać urządzenie zwane „czytakiem”. Oprócz możliwości wypożyczania książki mówionej proponowane są przez bibliotekarza zajęcia bioterapeutyczne, które nie są nudne, długie i podobne do lekcji szkolnych. Większość zajęć prowadzonych w FKM odbywa się zgodnie z zasadami integracji, tj. obejmuje zarówno dzieci bez zaburzeń, jak dzieci mające trudności w czytaniu i pisaniu.

W naszym kraju niewiele wydaje się tzw. specjalnych materiałów czytelniczych, tj. wydawnictw przygotowanych z myślą o osobach, które ze względu na niepełnosprawność lub różnego rodzaju zaburzenia nie potrafią korzystać ze standardowych wydawnictw czarno-drukowych. Nasza biblioteka próbuje zatroszczyć się o odpowiednie materiały biblioteczne, zarówno czytelnicze, jak multimedialne, wykorzystując je w fazie wstępnej do kształtowania pozytywnych nastawień wobec biblioteki – bezpiecznego i przyjaznego miejsca, w którym wprowadzenie do czytelnictwa jest radosne i przyjemne.

Krystyna Matusiak, kierownik Filii Książki Mówionej

Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Z. Arentowicza we Włocławku

ROLA BIBLIOTERAPII W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW EMOCJONALNYCH DZIECI

Biblioterapia jest **zamierzonym** działaniem, nastawionym na osiągnięcie konkretnego celu w pracy z dziećmi. Jest nim m.in. akceptacja własnej „niepełnosprawności”, słabych stron oraz zaakceptowanie ich przez koleżanki i kolegów. Znalezienie rozwiązania z trudnej sytuacji poprzez czerpanie wzorców z literatury, redukcja lęków dziecka – to cel zajęć biblioterapeutycznych.

Ważną funkcję w procesie biblioterapii pełni **osoba prowadzącego** zajęcia. Musi to być przede wszystkim człowiek wrażliwy, posiadający wiedzę oraz umiejętności pracy z dzieckiem wymagającym szczególnego zrozumienia, uwagi. To osoba interesująca się terapią. Prowadzącym może być m.in. bibliotekarz, który współpracuje z pedagogiem szkolnym, zna uczniów, posiada umiejętność sterowania dyskusją, jednocześnie nie ingerując w nią zbyt często. Bibliotekarz dyskretnie zachęca nieśmiałyh sugestiami, nie narzuca tematu rozmowy. Biblioterapeuta, aby osiągnąć zamierzone cele, prowadzi zajęcia z grupą uczniów liczącą maksymalnie 10 - 12 uczestników.

Literatura pełni znaczącą rolę w życiu dziecka. Książka przedstawia inne wzory myślenia, właściwie dobrana - zmniejsza strach, redukuje lęki i smutki, pomaga pokonać nieśmiałość, zaakceptować swoją „inność”, leczy kompleksy, niesie ulgę w cierpieniu. Książka koryguje emocjonalne zaburzenia zachowania. Oczywiście, nie jest lekarstwem na wszystkie problemy, ale obdarza magiczną siłą i oferuje drogowskazy na różnych ścieżkach życia. Literatura uspokaja, ułatwia poszukiwania sposobu zaakceptowania siebie.

Dziecko naśladuje pewne sytuacje, wykorzystuje wyobraźnię i zabawę do naturalnego uczenia się, odkrywania, rozumienia oraz zdobywania kolejnych umiejętności. Pracując z dzieckiem możemy wykorzystać różne gatunki literackie, m.in. baśń oraz bajkę terapeutyczną.

Terapia przez **baśń** dotyczy dzieci w wieku 4 - 9 lat. Baśń łączy elementy rzeczywistości i fikcji, wyróżnia dobro i zło. Dziecko podczas czytania identyfikuje się z bohaterem dobrym. Pozytywne zakończenie daje dziecku pocieszenie, napawa optymizmem. Baśń wprowadza porządek i ład, pokazuje, jakie reguły rządzą światem, rozwija wyobraźnię i fantazję.

Bajka terapeutyczna ma na celu uspokojenie, zredukowanie problemów emocjonalnych. Skierowana jest do konkretnego odbiorcy i dotyczy pojedynczego problemu. Uczy dziecko, jak ma sobie radzić ze swoimi zmartwieniami.

Stosując metodę biblioterapii wykorzystujemy przede wszystkim techniki **aktywnej** pracy z dzieckiem. Należą do nich np. głośne, samodzielne czytanie tekstów przez dzieci. Tekst musi być krótki i zrozumiały w przekazie. Ponadto słuchanie przez dzieci tekstów o charakterze relaksacyjnym lub aktywizującym, dyskusja nad czytany utworem, pisanie listu do bohatera literackiego, wymyślanie innego zakończenia czytanego utworu, przedstawianie scenek inspirowanych sytuacją literacką, wykonywanie ilustracji do czytanego tekstu.

Biblioterapia jest ważną formą pracy z tekstem literackim, poprzez którą wspieramy rozwój dziecka, dajemy mu szansę na wyjście „z cienia”.

Łączy ona treści zawarte w książkach, czasopiśmie, obrazach, filmach z różnymi problemami życiowymi, emocjonalnymi dzieci, co ma ułatwić ich rozwiązanie. Obcowanie z dziełem literackim, plastycznym, muzycznym, teatralnym może kształtować i zmieniać postawy oraz zachowania dzieci.

oprac. T. Rapsiewicz - bibliotekarz

Szkoła Podstawowa nr 10, Włocławek

Muchy, chrząszcze i motyle

Cele:

- zapoznanie z techniką monotypii
- usprawnianie koordynacji wzrokowo - ruchowej
- ćwiczenie mięśni palców
- wyrabianie umiejętności prawidłowego posługiwania się narzędziem rysunkowym i pisarskim
- wdrażanie do dokładności
- ćwiczenie precyzji i staranności wykonania
- rozwijanie wrażliwości estetycznej
- usprawniania grafomotoryki

Uczestnicy:

Dzieci z trudnościami w pisaniu i czytaniu, dzieci z dysgrafią

Miejsce:

Sala lekcyjna, pracownia

Materialy:

Ilustracje i fotografie owadów, kartki z bloku rysunkowego /A4/, tekturki /format A4/,
Ołówki, farby plakatowe

Metody:

- rozmowa kierowana
- pokaz
- własne działania uczestników

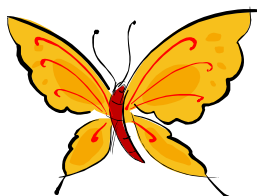
Czas:

100 min

Przebieg:

Część I – Wprowadzenie

1. Powitanie – uczestnicy siedzą w kręgu
2. Wizualizacja traw w ogrodzie, na łące. Obserwacja w wyobraźni mieszkańców traw – przedstawicieli świata owadów
3. Rozmowa kierowana na temat owadów: ich budowy, środowisk życiowych, różnorodności
Rozmowa z dziećmi ilustrowana przedstawieniami owadów

Część II – Działanie plastyczne

1. Prezentacja i omówienie techniki monotypii
2. Uczestnicy na kartce z bloku rysunkowego wykonują szkic – kompozycję, której bohaterami będą owady,
3. Malowanie farbą tektury
4. Praca w monotypii – uczestnicy nakładają na pomalowane farbą tekturki czyste kartki papieru, następnie przygotowane rysunki owadów./rysunkiem do góry/. Odbitkę wykonują, rysując po szkicu kolorową kredką.

Ewaluacja

Zorganizowanie wystawy, prezentacja i omówienie prac.

Uczestnicy swoje monotypie zawieszają, / przypinając spinaczami/ na sznurku przymocowanym do ściany.

Każda praca zostaje krótko omówiona. Uczestnicy mają też szansę wyrażenia swoich refleksji związanych z działaniami podczas warsztatów.

Zakończenie

Podziękowanie za zajęcia i zaproszenie na następne.

Scenariusz: Małgorzata Jabłońska, animator kultury, pedagog sztuki, arteterapeuta; pracownik Galerii Sztuki Współczesnej we Włocławku

Część I. Jak postępować z uczniami dyslektycznymi?

Strategie postępowania

- Jak najszybciej wysyłamy na badania do poradni psychologiczno – pedagogicznej.
- Utrzymujemy stały kontakt z rodzicami, wymieniamy poglądy z terapeutą, innymi nauczycielami.
- Doceniamy, chwalimy, zauważamy najmniejsze postępy, a nawet same starania dziecka.
- Podtrzymujemy wiarę we własne siły, mobilizujemy do wytrwałości.
- Stwarzamy na zajęciach atmosferę życzliwości.
- Jesteśmy cierpliwi.
- Znajdujemy miejsce blisko nauczyciela.
- Wyraźnie piszemy na tablicy, sprawdzamy, czy dziecko nadąza, ewentualnie przygotowujemy notatkę do wklejenia.
- Częściej sprawdzamy zeszyt, szczególnie w klasach młodszych.
- Pozwalamy na wpinanie kartek, prowadzenie skoroszytu.
- Powtarzamy polecenia, upewniamy się, czy dziecko zrozumiało, można przygotować instrukcję na piśmie (dotyczy to może tematów prac klasowych, sprawdzianów).
- Dostosowujemy ćwiczenia/ wymagania do indywidualnych możliwości dziecka.
- Stosujemy dodatkowe ćwiczenia, powiększamy materiał do ćwiczeń.
- Pozwalamy robić notatki na kartkach bez liniatury.
- Oceniamy prace przede wszystkim pod kątem merytorycznym, nie obniżamy ocen za poziom graficzny, w przypadku ortografii stosujemy się do zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej
- Dyktanda zastępujemy tekstami z luką.
- Rzadko odpytujemy czytania przy klasie, szczególnie w przypadku głębokiej dysleksji, nie pomijamy demonstracyjnie, prosimy o przeczytanie jednego zdania lub krótkiego fragmentu.
- Nie wrywamy do odpowiedzi, nie pytamy o trudne terminy, daty, pojęcia, szczególnie, jeśli dziecko posiada głębokie zaburzenia.
- Dopytujemy na przerwach lub po lekcji.
- Pytamy zawsze, gdy uczeń sam się zgłasza.
- Wydłużamy czas na zadania wymagające dużego wysiłku (nauka wiersza, dłuższe prace itp.).
- Dajemy możliwość zamiany niektórych prac pisemnych na inne aktywności.
- Pozwalamy na różne formy prezentacji wiedzy i umiejętności.
- Staramy się uczyć polisensorycznie – angażując różne zmysły.
- Do przekazywania wiedzy stosujemy różne pomoce oraz „mowę ciała”.
- Wykorzystujemy nagrane teksty literackie lub ich adaptacje filmowe.
- Wprowadzamy częste zmiany rodzajów aktywności: piszemy, czytamy, mówimy, słuchamy.
- Włączamy do współpracy wszystkich nauczycieli, w czasie lekcji, jeśli jest to możliwe stosujemy ćwiczenia ruchowe.

Część II. Przykłady ćwiczeń.

1. Tworzenie wyrazów jednosylabowych zawierających określoną samogłoskę:

- **o** (np. sok, kok, lok, bok, dok, tok, lot, sos, nos)
- **a** (np. las, gaz, bas, pas, czas, nas, was, raz)
- **e** (np. ten, len, gen, hen, ren)

2. Tworzenie wyrazów dwusylabowych o określonym układzie samogłosek:

- **a a** (np. sala, lala, gala, waga, klatka, matka, mata)
- **a o** (np. lato, masło, zator, palto, radło, parno, sadło)
- **o a** (np. koza, kosa, woda, moda, kropla, towar, pora)
- **a e** (np. statek, pasek, barek, Marek, Wacek, placek)
- **e a** (np. cera, mewa, kreda, breja, dekarz, lekarz)
- **u a** (np. zupa, lupa, kula, grupa, urna, burak, buta)
- **o o** (np. złoto, kolor, motor)
- **o e** (np. rower, pole, koper, kotek, młotek, bojer, nosek)

3. Tworzenie wyrazów trzysylabowych o określonym układzie samogłosek:

- **o e a** (np. ocean, moneta, koperta, torebka, kolega)
- **a a o** (np. kakao, parasol, makaron, faraon)
- **o o a** (np. podłoga, sobota, stodoła, stokrotka, Dorotka)

4. Tworzenie wyrazów zawierających 2 określone spółgłoski:

- **b d** (np. broda, buda, bydło, blady, brud, brudas)
- **p d** (np. pudel, prawda, porada, pudełko, plandeka, puder)
- **k r** (np. kreda, kara, kurtka, karo, kora, krosna)
- **k t** (np. kot, kit, kotlet, kotara, kita)

5. Tworzenie wyrazów zawierających 3 lub 4 określone spółgłoski o układzie:

- **t r t** (np. tratwa, tort, turkot, tartak, atrament)
- **t k t** (np. takt, trakt)
- **t r t r** (np. termometr, tornister, tortura)

6. W podanych wyrazach ukryte są inne. Znajdź je przez odrzucenie części wyrazu .

Wyjaśnij znaczenie nowo utworzonych wyrazów, zastosuj je w zdaniach.

- beza – bez
- spokój – pokój
- balon – bal
- okop – oko, kop

- zastój – stój
- szosa – osa
- barak – rak, bar

7. Psotny skrzat poprzesztawiał litery w imionach dzieci. Napraw jego błęd. Utworzone imiona podziel na sylaby :

- ICHAŁM – Michał
- ASIKA – Kasia
- ORODTA – Dorota
- KAREBT – Bartek
- REBOTR – Robert
- EABTA – Beata

8. Podane wyrazy podziel na sylaby, przestaw ich kolejność i utwórz nowe. Jakie części mowy utworzyłeś ? Wyjaśnij ich znaczenie

- KITA – taki
- PAKA – kapa
- ŚLEPO – pośle
- DZIEJE – jedzie
- MARA – rama
- DRAKA – kadra
- MYJE – jemy
- MATA – tama

9. W podanych wyrazach zmień samogłoskę lub spółgłoskę tak, by powstały nowe . Wyjaśnij ich znaczenie, niektóre zastosuj w zdaniu.

- las – np. lis, los, lak, bas
- kąt – np. kit, kat, kot, kos
- bok – np. bąk, byk, bak, bon, sok, lok
- trawa – np. trasa
- lata – np. lama
- nora – np. pora, nota
- data – np. dama
- suma – np. sama

10. Utwórz wyraz, który zaczyna się na ostatnią sylabę poprzedniego wyrazu, np. kotek – tektura – razem itp.

11. Podziel wyrazy na sylaby i do każdej dodaj inną, by powstał nowy wyraz, np. kom – pu – ter (kom - pas, pu – der, ter – mos)

12. Dziwne pytania. Odpowiedz na nie:

- Jakie „mury” są na niebie? (chmury)
- Jakie „trawy” jemy? (potrawy)
- Jaka „duszka” służy do spania? (poduszka)
- Jakie „gody” rosną w lesie? (jagody)
- Z jakich „kawek” robi się dżem? (z truskawek)
- Jaki „wóz” użyźnia glebę? (nawóz)

- Jakie „ręczniki” służą do nauki? (podręczniki)
- Jakie „osy” czesze grzebień? (włosy)
- W jakiej „walce” myjesz ręce? (w umywalce)
- Jakie „belki” nam ćwierkają? (wróbelki)
- Jaka „tarka” wierci dziury? (wiertarka)
- Jaką „gadkę” rozwiązujesz? (zagadkę).

13. Tropiciele nazw miast:

- Czy jeszcze ci na tym zależy? (Szczecin)
- Siostra często chowa moje zabawki (Częstochowa)
- Obok sadu było pole marchewki (Opole)
- Gdy niania wróciła, dzieci już spały (Gdynia)
- W zdaniach ukryto nazwy polskich rzek:
- Pani Danuta hoduje róże (Nida)
- Teraz mówi Sławek (Wisła)
- Czwarta klasa ma najlepsze wyniki w nauce (Warta)

14. Wyrazy ukryte w „sosie literowym”

- W podanym ciągu liter ukryto nazwy zbóż, wypisz je i ułóż z nimi zdania:

kjjgfweżyto,mnmbewpszenicapporowiesmmbcweproso.

- W podanym ciągu liter ukryto nazwy owoców, wypisz je i utwórz od nich przymiotniki:

Lkkejabłkommeaszgruszkamngewśliwkamnbemorelajglyescytryna-
iysbrzoskwiniianlhjgdszmandarynkayrsszchdeewinogronokjhsaczereśniaplokwiśnianewmalinaoitdeszjhaa
porzeczkaooutetruskawkajhfswagrestouityrkiwilkjdr.

- W podanym ciągu liter ukryto nazwy warzyw, wypisz je i ułóż z nimi zdania:

ggfwmarchewoiyutdpietruszkallesxfiutrselemkapustamngduyutde-
porbbvdsburakdxcdyniaiuateszpinakylesałatautogóreklkuyrscebulahytefasolajuhytbrokułpoiuytcukiniauytrkabaczekrkjgfp
prykagfdsskoperppotszparagigffdsycoriahghgfbakłażanji.

- W podanym ciągu liter ukryto nazwy drzew, wypisz je i ułóż z nimi zdania:

kjghiutlipaniunbcklonytrdnjesionrewakasztanowiechhgdsja-
błońfsdagdsosnakhgdsświerknvgdtopolatyrdebukytrgrabtrswiązuyooibukrerdbjghghfrwierzbaertygruszakjhjmodrzewhgd
cisjhhgfdolchatrejsliwakojpouywiśniajhgfdjodłahgfdbrzozaoitreazzechkjgklngds.

opracowała: Danuta Michalak

Dys...kropek, co to takiego i dlaczego?

Dys...kropek to jednodniówka Włocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Dysleksji.

Jest czasopismem wydawanym okazyjnie, jednak z wydawnictwa periodycznego przerodziło się z czasem w rocznik.

Dlaczego w ogóle powstał *Dys...kropek*?

Idea stworzenia tego czasopisma pojawiła się podczas organizacji przez Włocławski Oddział Towarzystwa Dysleksji obchodów Światowego Tygodnia Świadomości Dysleksji. Tradycją stało się już przygotowanie szeroko zakrojonych działań mających na celu przybliżenie problemu dysleksji i podkreślenie jego wagi, jak również zwrócenie uwagi na temat pomocy uczniom ze specyficznymi trudnościami w nauce.

Wszystkie te przedsięwzięcia zaowocowały powstaniem *Dys...kropka*, jako pisma trafiającego do szerokiej rzeszy odbiorców.

Jest to czasopismo szczególne, bo tworzą je wszyscy, którzy z dysleksją mają do czynienia na co dzień.

Są to pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, nauczyciele włocławskich i podwłocławskich szkół, przedszkoli, terapeuci, rodzice dzieci z dysleksją oraz sami dyslektycy.

Tematyka *Dys...kropka* to cały wachlarz artykułów dotyczących przybliżenia i zrozumienia problemu dysleksji, pomocy dyslektykom, spojrzenia na świat i dysleksję oczami dyslektyków zarówno tych małych, jak i dorosłych.

Jednodniówka ta to swoiste forum wymiany doświadczeń. Pojawiają się więc rady dotyczące pracy z dzieckiem dyslektycznym. Są to wskazówki zarówno dla rodziców, nauczycieli i dzieci.

Myślę, że dzięki akcji jaką jest Europejski Tydzień Świadomości Dysleksji oraz dzięki czasopismu, które Drogi Czytelniku trzymasz w dłoni, spojrzenie na specyficzne trudności w nauce zmieniło się diametralnie. Ewolowało – od wielu niewiadomych, pytań i obaw po zrozumienie problemu i umiejętność radzenia sobie z nim.

To sukces, z którego mogą być dumni wszyscy ci, którzy *Dys...kropka* tworzą.

Anna Siatecka, nauczyciel informatyk, polonista i terapeuta

Zespół Szkół nr 8 we Włocławku

Rady i porady dla chcących się dobrze uczyć

1. Słuchaj uważnie

- tego, co mówią inni
- koncentruj się podczas wypowiedzi innych osób
- jeśli czegoś nie rozumiesz czy nie znasz, poproś o wyjaśnienie

2. Czytaj

- dzięki czytaniu lepiej zapamiętasz
- czytaj nie tylko lektury, ale i podręcznik do historii czy fizyki
- czytanie to najlepszy sposób na uczenie się
- czytaj na początku małymi partiami, np. po 15 minut dziennie
  - z czasem przedłuż ten czas o kolejne 5 minut, następne itd.
- czytaj, wykorzystując każdą okazję
- czytaj na głos rodzzeństwu, kolegom mamie
- czytaj po cichu z uwagą, koncentrując się na tekście
- jeśli czegoś nie rozumiesz, skorzystaj ze słownika lub zapytaj się osoby dorosłej czy kolegi
- korzystaj z książek czytanych, może je znaleźć m.in. w Filiach Książek Mówionych
- opowiedz komuś przeczytany przez siebie tekst
- możesz go nagrać na płytę.

3. Rób notatki

- notuj najważniejsze informacje
- możesz tekst podzielić na części i nadać im tytuły
- możesz napisać streszczenie przeczytanego tekstu
- możesz stosować kolory wykonując swoje zapiski, np. do zaznaczania rzeczy ważniejszych, mniej ważnych
- stosuj podkreślenia dla ważnych informacji

4. Zapamiętuj

- czytaj, powtarzaj, ale nie tylko
- napisz plan rozdziału, nie tylko powieści, ale także fragmentu książki do przyrody czy biologii lub historii
- napisz streszczenie, tego fragmentu, który przeczytałeś
- nie ucz się na pamięć, bo szybko zapomnisz
- ucząc się staraj się zrozumieć, lepiej i łatwiej zapamiętasz
- ucz się i zapamiętuj partiami
- rób sobie krótkie przerwy, wykonaj wtedy kilka ćwiczeń gimnastycznych, spojrzysz przez okno, pospaceruj po pokoju
- ucz się zapamiętywać informacje z przedmiotów kontrastujących ze sobą, np. język polski i matematyka, lub o różnym stopniu trudności

Najważniejsze to w tym wszystkim mówić sobie „chcę” a nie „muszę”.
To jest droga do sukcesu, który osiągnąć może każdy uczeń, również ten mający problemy z czytaniem i pisaniem.

Powodzenia!!!!

A na koniec garść myśli... Może wybierzesz dla siebie jedną z nich i uczynić mottem przewodnim swego życia.

Wiedzę możemy zdobywać od innych, ale mądrości musimy nauczyć się sami. (Adam Mickiewicz)

Korzenie wiedzy są gorzkie, ale jej owoce słodkie. (Arystoteles)

Uczymy się na przykładach. (Fedrus)

Nigdy nie jest za późno na naukę. (Ajschylos)

Co może się zdarzyć jednemu, każdemu się zdarzyć może. (Paliliusz Cyrus)

Początkiem i źródłem naszego pisania jest mądrość (Horacy)

Choćby zabrakło sił, sama chęć jest godna pochwały. (Owidiusz)

Pamięć słabnie, jeśli jej nie ćwiczysz. (Cyceron)

Cokolwiek czynisz, czyń mądrze i oczekuj końca. (Solon)

Każdy jest kowalem własnego losu. (Klaudiusz)

Zebrała i opracowała A. Zacharek, Szkoła Podstawowa nr 10

Warsztaty Twórcze – odkrywanie tego, co w sobie

Warsztaty twórcze, określane inaczej warsztatami artystycznymi, warsztatami kreatywności, to forma zajęć, metoda i sposób organizowania działań twórczych. Cechą charakterystyczną warsztatów jest w pełni aktywne włączanie się każdego uczestnika w pracę twórczą. Warsztaty zakładają uczenie się na podstawie praktycznych doświadczeń.

Opisywana forma działań ma do spełnienia istotne cele: pobudzanie do wszechstronnego rozwoju osobowości, poszerzanie obszaru samoświadomości,

rozwijanie wyobraźni, kreatywności i twórczej postawy.

W działaniach warsztatowych nie ma konieczności powstania „dzieła”. Istotny jest proces twórczy a podstawą - proces doświadczania w atmosferze swobody, otwartości, zabawy. Doświadczanie dotyczy nie tylko materiałów, środków, sposobów pracy. Ważne staje się doświadczanie kontaktów i relacji z innymi

a przede wszystkim poznawanie samego siebie, swoich możliwości i ograniczeń, uczuć i myśli.

Warsztaty zakładają dobrowolność uczestnictwa. Towarzyszy im przekonanie o indywidualności, niepowtarzalności każdego uczestnika.

Metoda warsztatów stwarza możliwość intensywnego tworzenia bez wyznaczania granic, poszukiwania własnych środków artykulacji. Warsztaty to czas

doświadczania, przeżywania i refleksji oraz nauki poprzez twórczość i zabawę.

Opracowała: Małgorzata Jabłońska - animator kultury, pedagog sztuki, arteterapeuta; pracownik Galerii Sztuki Współczesnej we Włocławku

POLSKIE TOWARZYSTWO DYSLEKSJI
ODDZIAŁ Nr 31 we Włocławku

**Włocławski Oddział
Polskiego Towarzystwa Dysleksji nr 31**

ul. Ogniowa 8/10 , pokój 5 , I piętro

87-800 Włocławek

dyżury : czwartek godz. 15.00 – 17.00

tel. 054 411-33-38

(telefon czynny jest w czasie dyżurów w Oddziale)

<http://ptd.s3.pl>

e-mail : ptd.wloclawek@interia.pl

**OPRACOWANIE
JEDNODNIÓWKI *DYS...KROPEK***

Anna Siatecka